

Chemotherapie

FUNDASHON **M**ARIADAL

1. Chemotherapie in het algemeen

Hoe werkt chemotherapie

Chemotherapie werkt vooral op kankercellen die zich snel delen. Nadat de medicijnen bij u zijn toegediend, verspreiden ze zich via het bloed door het hele lichaam. Zo kunnen de chemotherapie bijna overal in het lichaam kankercellen bereiken.

Doel chemotherapie

Soms krijgt u verschillende soorten medicijnen. Dat heet een combinatietherapie.

Chemotherapie kan ook gegeven worden in combinatie met andere behandelingen, bijvoorbeeld met doelgerichte therapie en/of bestraling.

U kunt chemotherapie als genezende, aanvullende of palliatieve behandeling krijgen. Uw arts bespreekt met u met welk doel hij/zij een behandeling met chemotherapie voorstelt.

Genezende behandeling

Sommige soorten kanker reageren goed op chemotherapie. De behandeling richt zich dan op genezing. Dit heet een curatieve behandeling. Het doel is het vernietigen van alle kwaadaardige cellen.

Aanvullende behandeling

Chemotherapie kan een aanvullende behandeling zijn die u krijgt ná een andere behandeling, bijvoorbeeld na een operatie. Dit heet een adjuvante behandeling. Adjuvant betekent aanvullend. Doel is:

- eventueel achtergebleven kankercellen na de operatie te vernietigen
- heel kleine, onzichtbare uitzaaiingen te vernietigen

U kunt ook chemotherapie vóór een operatie krijgen. Dit heet een neoadjuvante behandeling.

Doel is:

- De tumor te verkleinen. Hierdoor kan de chirurg de tumor beter weghalen. En is een minder ingrijpende operatie mogelijk
- Heel kleine, onzichtbare uitzaaiingen te vernietigen

Palliatieve behandeling

Is genezing niet (meer) mogelijk, dan kunt u palliatieve chemotherapie krijgen. Deze behandeling is gericht op het remmen van de ziekte en het verminderen of voorkomen van klachten.

Resultaten

Kankercellen reageren verschillend op chemotherapie. Meestal bekijkt de arts 3 chemokuren of de behandeling effect heeft. Het beste bericht is dat de chemotherapie de tumor doet krimpen. De ziekte kan ook tot stilstand zijn gekomen of minder snel voortschrijden. Maar het kan ook blijken dat de chemokuur niet werkt. In dat geval bespreekt de arts andere mogelijkheden met u. Mogelijk stelt hij een andere soort chemotherapie voor. Of adviseert de arts met de behandeling te stoppen.

Afzien van behandeling

De behandeling kan zwaar zijn. Twijfelt u aan de zin van (verdere) behandeling? Bespreek dit dan met uw specialist. Iedereen heeft het recht om af te zien van (verdere) behandeling. Uw arts zal de huisarts inlichten zodat de huisarts de medische zorg en begeleiding over kan nemen.

2. Voorbereiding

Voordat u begint met chemotherapie zijn een aantal voorbereidingen nodig:

- U krijgt een informatiesprek over de behandeling
- De arts controleert uw bloed
- De arts moet weten of en welke medicijnen u gebruikt (neem een overzicht van uw medicijnen mee naar de afspraken)
- Soms heeft u aanvullende medicijnen nodig als ondersteunende behandeling, bijvoorbeeld tegen misselijkheid
- Uw gebit moet soms gecontroleerd worden

Bloedonderzoek

Bij iedere volgende chemokuur controleert de arts altijd eerst uw bloedwaarden. Hiervoor wordt een klein beetje bloed bij u afgenomen. De arts bepaalt of uw bloedwaarden goed genoeg zijn om de volgende kuur aan te kunnen. Het kan soms nodig zijn om de volgende chemokuur enkele dagen of langer uit te stellen. Soms kan de arts de dosis van de medicijnen verlagen, dan is uitstel niet nodig. En soms komt het ook voor dat de kuur afmaken niet meer mogelijk is.

Gebitscontrole

Sommige soorten chemotherapie beschadigen het slijmvlies van de mond. Andere soorten chemotherapie kunnen problemen met het gebit verergeren. U kunt tijdens de behandeling klachten krijgen in uw mond of aan uw gebit. Zoals irritatie, pijn, beschadigingen en ontstekingen. Het is belangrijk dat uw gebit op orde is en u met regelmaat naar de tandarts gaat. Uw arts of verpleegkundige kan u ook advies geven over mondverzorging.

3. Hoe wordt chemotherapie gegeven

U kunt op verschillende manieren chemotherapie krijgen:

- Via de mond: tabletten of capsules
- Onder de huid of in een spier: met een injectie
- Rechtstreeks in een bloedvat: met een injectie of via een infuus
- Via de huid: crème
- In het ruggenmerg: met een injectie
- In een lichaamsholte: via een katheter (flexibel slangetje), bijvoorbeeld een blaasspoeling

Chemokuur

Chemotherapie krijgt u meestal als kuur. Dit betekent dat u altijd een periode medicijnen krijgt en een periode niet. U krijgt bijvoorbeeld enkele dagen of een week medicijnen en heeft daarna 3 weken rust. U krijgt zo'n chemokuur meestal een paar keer achter elkaar.

Het toedienen van de medicijnen kan 5 minuten duren, maar ook een paar dagen. Dat verschilt per soort chemotherapie. U kunt de chemokuur soms krijgen op de dagbehandeling van het ziekenhuis. In sommige gevallen moet u voor een kuur langere tijd opgenomen worden in het ziekenhuis. Slikt u tabletten of capsules, dan kunt u die thuis innemen.

Duur van de behandeling

Hoe lang de behandeling duurt, hangt af van:

- Het doel van de chemotherapie
- Het schema waarin u de medicijnen krijgt
- De dosering van de medicijnen
- Het soort medicijnen
- Het resultaat van de behandeling
- Hoe erg mogelijke bijwerkingen zijn

Chemotherapie in combinatie met andere behandelingen

Chemotherapie kan gecombineerd worden met andere behandelingen, zoals:

- Bestraling
- Doelgerichte therapie
- Immunotherapie
- Hormonale therapie
- Bijnierschorshormonen
- Hyperthermie (warmtebehandeling)

Chemotherapie met bestraling

U kunt chemotherapie in combinatie met bestraling (radiotherapie) krijgen. Dit heet chemoradiatie. De chemotherapie maakt de kankercellen extra gevoelig voor de bestraling.

Chemotherapie met doelgerichte therapie

Doelgerichte therapie is een behandeling met medicijnen die de celdeling van kankercellen remmen of kankercellen doden. Deze behandeling brengt minder schade toe aan gezonde cellen dan bijvoorbeeld chemotherapie.

Chemotherapie met immunotherapie

Bij sommige kankersoorten kunt u een behandeling krijgen van chemotherapie gecombineerd met immunotherapie. Deze behandeling versterkt of verandert uw eigen afweersysteem, zodat het de kankercellen beter kan doden.

Chemotherapie met hormonale therapie

Hormonale therapie is de behandeling van kanker met hormonen. U krijgt medicijnen die de werking van hormonen verminderen. De behandeling heeft alleen nut bij hormoongevoelige tumoren. Dit zijn tumoren in de borsten, prostaat, eierstokken en hypofyse (een klein orgaan dat onderaan de hersenen hangt).

Chemotherapie met bijnierschors hormonen

Soms krijgt u een behandeling van chemotherapie met bijnierschors hormonen. Hormonen van de bijnierschors heten ook wel corticosteroiden. Veelgebruikte medicijnen zijn prednison en dexamethason.

4. Bijwerkingen

Chemotherapie heeft niet alleen invloed op kankercellen, maar ook op gezonde cellen in het lichaam. Vooral gezonde cellen die snel groeien kunnen reageren op chemotherapie. In de rustperiodes van de chemokuur hebben gezonde cellen de tijd om zich te herstellen. De meeste gezonde cellen doen dat. Zo verdwijnen de bijwerkingen weer. Soms gebeurt dat na enkele dagen, soms duurt het langer.

Welke bijwerkingen u kunt hebben, hangt af van:

- Soort chemotherapie
- Combinatie met andere cytostatica
- Dosis
- Manier van toediening
- Duur van de behandeling
- Combinatie met andere medicijnen en/of behandelingen
- Uw lichamelijke conditie

Het is niet te voorspellen hoe u op chemotherapie reageert. Uw arts of verpleegkundige vertelt welke bijwerkingen u kunt verwachten. Zij kunnen u adviseren hoe u hiermee om kunt gaan.

Het is belangrijk dat u al uw klachten bespreekt met uw arts. Misschien is er een manier of middel om de bijwerkingen tegen te gaan. Soms past de arts de hoeveelheid cytostatica (tijdelijk) aan. Of stelt hij/zij de toediening 1 of 2 weken uit.

Veelvoorkomende bijwerkingen

Door chemotherapie kunt u last krijgen van de volgende meest voorkomende bijwerkingen:

- Bloedarmoede
- Bloedingen
- Diarree
- Haaruitval
- Infecties
- Menstruatiestoornissen
- Misselijkheid en overgeven
- Mondproblemen
- Reuk en smaakveranderingen die leiden tot verminderde eetlust
- Verminderde conditie
- Vermoeidheid
- Verstopping

5. Gevolgen

Chemotherapie kan schadelijke effecten hebben op de lange termijn. Een aantal veelvoorkomende lange termijn gevolgen zijn:

- Botontkalking
- Concentratieverlies en geheugenproblemen
- Gehoorschade
- Hartschade door bepaalde cytostatica

- Menstruatiestoornissen
- Tintelingen en doof gevoel in de vingers en/of tenen: neuropathie
- Nierschade door bepaalde cytostatica
- Seksuele stoornissen
- Verminderde vruchtbaarheid of onvruchtbaarheid
- Vermoeidheid
- Vervroegde overgang
- Andere kwaadaardigheden

Uw arts of verpleegkundige vertelt u welke lange termijn gevolgen de cytostatica hebben waarmee u behandeld wordt. Zij kunnen u adviseren hoe u hiermee om kunt gaan.

6. Medicijngebruik

Een aantal medicijnen kan een wisselwerking hebben met chemotherapie. Waardoor de werking van 1 of beide

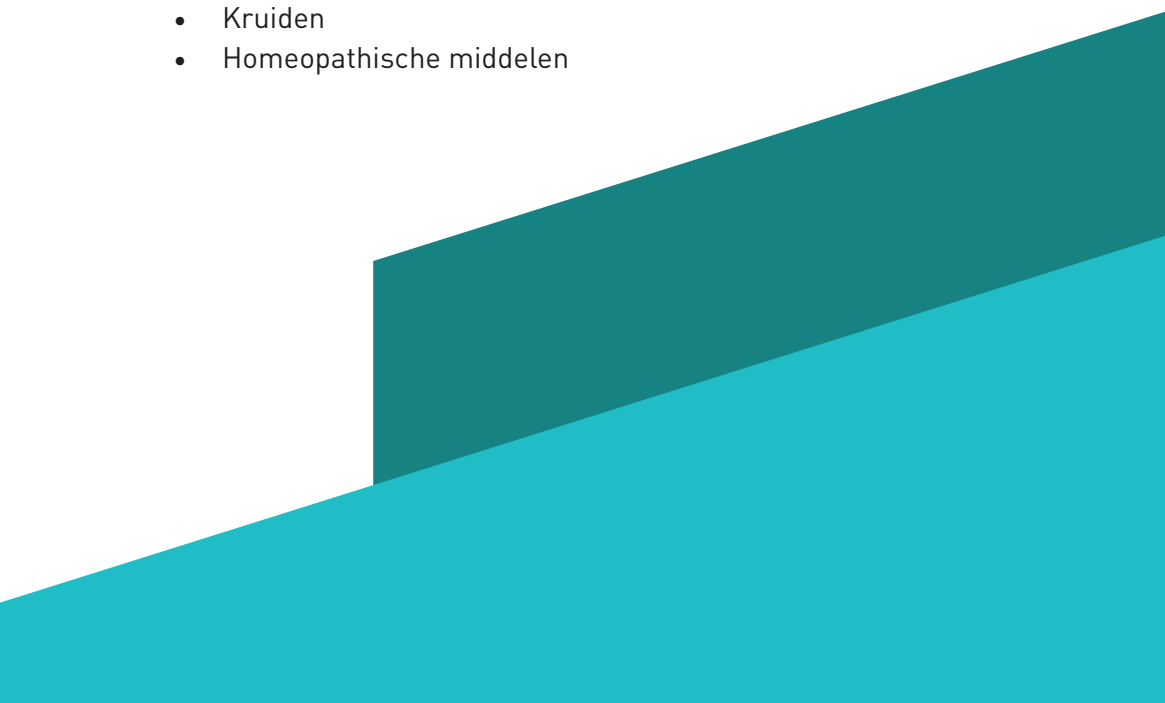
medicijnen minder of juist sterker wordt. Of waardoor de bijwerkingen verergeren. Voorbeelden hiervan zijn slaapmiddelen, maagzuurremmers, antidepressiva en bloedverdunders.

De medicijnen kunnen ook een wisselwerking hebben met ondersteunende medicatie, zoals medicijnen die misselijkheid tegengaan.

Dat geldt ook voor middelen die u zelf bij de drogist koopt. Vertel aan andere behandelaars buiten het ziekenhuis dat u met chemotherapie wordt behandeld. Ook aan uw tandarts en mondhygiënist. Zij kunnen hier dan rekening mee houden bij een behandeling.

Vitaminen, kruiden en voedingssupplementen

Gebruikt u andere middelen? Vergeet ook dat niet aan uw arts te melden. Bijvoorbeeld:

- Vitaminepillen
 - Alternatieve (genees)middelen
 - Voedingssupplementen
 - Kruiden
 - Homeopathische middelen
-

Liever geen visolie, vette vis of grapefruit

Krijgt u een behandeling met chemotherapie? Dan adviseren artsen om geen voedingssupplementen met visolie te gebruiken op de dagen rondom de behandeling. Eet op deze dagen ook geen vette vis, zoals haring of makreel. Drink daarnaast ook geen grapefruit. Uit onderzoek blijkt namelijk dat deze producten een wisselwerking kunnen hebben met chemotherapie. Hierdoor kan de werking van chemotherapie verminderen.

Vragen

Heeft u nog vragen over de folder Chemotherapie dan kunt u op werkdagen tijdens kantooruren contact opnemen met de oncologieverpleegkundige op telefoonnummer: 7800493. Voor verdere uitgebreide informatie over chemotherapie zie **www.kwf.nl**

FUNDASHON **M**ARIADAL